

5
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14

ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. ΠΕΛ. III, 64/1970

A'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκ. 1969 / 6-2-1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Πελεκανάδα*...
(παλαιότερον ὄνομα : .....), Ἐπαρχίας ... *Π.υ.λίας*,
Νομοῦ ... *Μεσσηνίας*.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος, καὶ συμπληρώσαντος *Νικολάου*
Λεβεντόπουλος, ἐπάγγελμα ... *δημοδιδάσκαλος*
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Πελεκανάδα - Χαιρέη - Μεσσηνίας*
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον ... *3 ἔτη*.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Νικόλαος Π. Σπυρόπουλος*.
.....
ἡλικία ... *81 ἔτη* γραμματικαὶ γνώσεις ... *Γ! Ἑλληνικῶν*...
..... τόπος καταγωγῆς *Πελεκανάδα*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; *Διὰ σποράν: Παιλιάχωρο - Τραχανοῦδες - κτίρια -*
διὰ βοσκῆς: Βλίσιαδάκι - Ἀγρ. Λιά - Σηρκοῦλια - Χούτες - βρύσες.
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; ..... *Ἐν ἡ ἐξάσποντο*.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητες· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
..... *ἰδιοκτησίαι - χαριεῖαι*.....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; *Διὰ κέρμει αὐτὴν ἐν τα τέκνα του μετὰ τὸν γά-*
μον των, κρατεῖ μόνη ἐν μετὰν μερίδιον
διὰ μηρατία τέχ, ἡ ὁποῖον διανέμεται μετὰ
τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς.

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

εἰς ἀμφοτέρας τῶν ἐργασιῶν

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ;

ΝΑΙ

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Δεν υπάρχουν τσιφλίκια, οὐτε ἀνέμφοροι.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημακατόροι κλπ.)

Ποῖα ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;

3) Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίαν εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

ἔρχονται ἐνταῦθα ἐκ τῆς πόλεως, ἐκ τῆς γύρω οἰκιστικῆς ἐπαρχίας καὶ ἀπὸ τῆς ἀμερικανικῆς.

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται. ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

ΟΧΙ

- δ'. 1) Πώς ελιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καύσιν: α) τῆς καλάμιας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) γλῆς (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

1) .. διὰ ζωϊκῆς κόπρου ..
2) .. διὰ φυτικῆς (καύσιν θαμνῶν καὶ θάμνων) ..

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; .... 1929 ..

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .... 1940. τὸ σιδηροῦν ἄροτρον γεωργικαὶ μηχαναὶ δὲν ὑπάρχουν ..

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; .. δίφτερο (Αἰγυπτιακόν) Μειοσίτη ..

μονόφτερο .. .. Μ. Εισοχὴ

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μετὰ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. χερσὶν .. 4. ὑνὶον .. 7. σταβρί .. 10. κλειδί ..
2. ἀλετροπόδα .. 8. ....
3. ἀλετροπόδα .. 6. σταβρί .. 9. ....

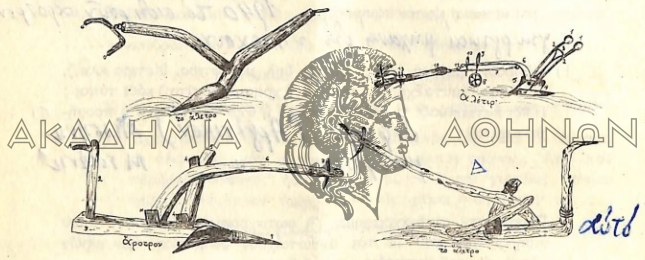

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) .... 1960 ..
3) Μηχανὴ θερισμοῦ .. δὲν ὑπάρχει ..

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *οὐκ εὑρίσκει*
 5) Μηχανή ἀλωνισμού *1960. εὐαρετὴν ἐμφάνειν τῆς*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *οὐ καὶ χρῶνται*
Πιό. εἰς τὸν ἐν τῷ χαλκῷ ἦν οὐ Πλάτων
Μαριώπουλος ἐν τῇ κατασκευῇ ξύλινον
ἀρότρον.

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξύλινου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

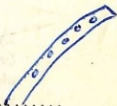
1. <i>π. α. β. γ.</i>	6. <i>σταβάρη</i>	11. ....
2.	7. <i>καυδὸν</i>	12. ....
3. <i>ἀλετρονίδι</i>	8. <i>φιερὰ</i>	13. ....
4.	9. <i>ὀνύχον</i>	14. ....
5. <i>σ. π. α. β. γ.</i>	10.	15. ....

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἀείναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἴνεσιν ἐκ πολλῶν τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνιον... ἀνι... ἐχρηματούνητο...
ἐν... τῶν... ἀροτρίων...

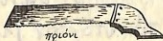
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, ἢ ἄλλου...

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀνάρι, ξυλοφάι...
στεινὸς κέπηρος, τὰ ἐκὼς...

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) ; βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *βοες, ἵπποι, ἡμίονοι, ὄνοι.*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ..... *δύο καὶ πολλοὶ κίς ἓν.*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;

Ναι

ζυγός ἀπὸ εὐδεργίου ἀλιέτρι καὶ ἀπὸ βοῶν καρο...

αὐτό

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). ..... *λουριά, λούρα, ζεύλες, πιζεύλια*

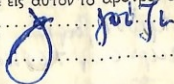
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λούρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). .... *ζυγὸς*

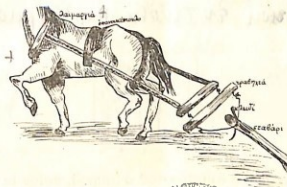
12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *1945*

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *βάφομε τροφήν εἰς τὸ ἄλογο (βρώμη εἰς τὸν νταρβά) καὶ τὸ χαρδύνουμε, τὸ ὠρναίμε τὴν θουρμά καὶ τὸ ἐπὶ τὸ καίνομε καὶ δύνουμε τὴν θουρμά καὶ πλησιάζομε τὸ ἄλογο σὲ ἀλιέτρι ὅπου γίνεται τὸ δέσιμο.*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

...ὅπως... κυριώτως... διακρίνει... πρὸς πᾶσαν ἐκείνην.

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

ὁ ἄνδρας, ὁ ἰδιοκτήτης.

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

Ἀπὸ τὰ κέρατα, ἐκείνην τὰ βόδια, ὑστερὰ τοῦ ζυγίου, ζυγία· ρομφαία καὶ ὑστερὰ δύνανται τὰ ἄροτρον.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

ὁμοίως.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).

μετὰ σχοινί, δεμένο ἀπὸ τὰ κέρατα τῶν βοδιῶν ἢ ἀπὸ τὴν καρδιακὴν τοῦ ἵππου, καὶ ἰσχυρὰ δεμένο ἀπὸ τὸ χερσὶν τοῦ ἀγροῦ.

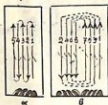

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

κατ'εὐθείαν γραμμὴν (α) 1950

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Από τὴν 9.50 π.μ. ἐν τῶν περιφερειακῶν (β)

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.); ... κατὰ στροφάς

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; με αὐλάκιαν

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον; Εἰς τὰ χωρία τοῦ διατρίβου

χωράφια «Κουντριά» ἡ σπορὰ γίνεται διὰ σκαπάνης

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ.

Εὐθεία 30 ἐκατ. μέτρον περίπου

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ....

α) ὀργώματα ..... Σεπτέμβριον ..... Ἰανουάριον .....
β) σπορά ..... Ὀκτωβρίον .....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

α) ὀργώματα ..... Σεπτέμβριον .....
β) σπορά ..... Ἰανουάριον .....
3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

..... ἔνα ..... ἔτος ..... Ἰανουάριον .....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; ... σίτου 2, κριθῆς 2, ἀραβοσίτου 3, ψυχανθῶν 2 κηπευτικῶν 3 ὀργώματα.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; .....

δισάκι, τσαπί, ἀλέτρι, ψυχὴ (σαφάριον), σταμόνα.

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

... *Μὲ τὴν ἐλλειψοειδῆ σιδηρὰν ράβδον τῇ βουκέντρῳ.* .....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργανον ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ..... *σβάρνισμα* .....

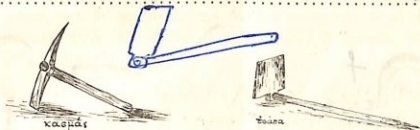
3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων).

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

..... τοῦ ἀνὰ ἄξιν καὶ κασμάς .....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐκτελοῦν

..... δὲν ἔχει βοηθοὺς .....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

..... Ποτιστικά (ὕδατος) ἔφευρεται - διὰ τὴν σπορὰν .....

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

..... Τὰ ξερικά, τὰ ἄχρηστα .....

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

..... ἐφυτεύοντο εἰς τὰ κκαὶ .....

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

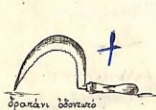
α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

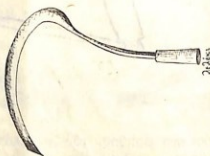

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

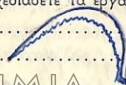
Ὁ θερισμὸς γίνετο μετὰ τὸ φρεσάρι.

ὥτ'

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφορῶν εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

δρεπάνι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

πλατυτέρη
δρεπάνη

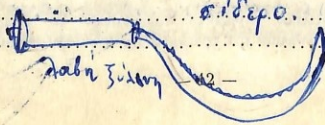
κόσσα 1950

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

τὸ δρεπάνη εἶχε ὀδοντωτή

τὸ πλατυτέρη δὲ εἶχε ὀδοντωτή

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του; (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

λαβὴ ξύλινη

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *εἰς σιδήρου ροῦ (μύςτοι) (ἔχει τσιμέντου)*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.)

*ὄχι μόνον ρεβιθιάς ἐννοεῖται
ἑυρίωνος.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ.

10-20 ἐκατοστά ἀπὸ τοῦ

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστάς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα;

οἱ ἴδιοι -

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

*Πολλὰ, 20 ἀπὸ τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν
αὐτοὶ ἐλέγοντο δημῖρια. ἔρδια ἔτο-
πο αὐτῶν.*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ....

..... *Δημάρια ἢ Δεμάτια* .....

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; .....

..... *ἄνδρες καὶ γυναῖκες* .....

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθίον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ἐκκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ονοματολογίαν) .....

*εἰς εἶδος : 5 ὀκάβες καρπῶν τῆς ἡμέρας
εἰς χρῆμα : ἡμερομισθίον περὶ 100 δραχμῶν
καὶ μεροδοσίαν μετὰ φαγητοῦ πλύνετε*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερον τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

*με βαλὼν παλαιὰ καλὰ δια τὴν προ-
στασίαν τῶν χειρῶν
με φερὸν δὲ εὐαίχμα σποδία ἐκ φρενὸς
ἀπὸ δέρμα, ἀφ' οὗ γόττις τῶν ποδῶν*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; . . . .

Ναὶ ἀρχίζον τὴν ἔργασίαν ἀποδοῦν ἀπὸ Δευτέρας. νοὶ ποτε! Δὲ Τρίτη.

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. . . . .

Ναὶ, ἔτραγουδῶσαν διαφόρους διηγησιακὰ ἄσματα καὶ τὴν κ. Παρμῆαν,

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. . . . .

καὶ καβλῶν τὰ ἀθήριστοι στάχυν τὰ κἀνὰ σταυρὸν καὶ τὰ κρεμῶν σὺ ἐθιμολογία τοῦ σημεῖου. γὰρ γὰρ -

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; . . . .

ἀποξημερὸν ἐδέξατο τὸ βράδυ καὶ τὰ ἐπόμενα πρᾶττα με' ἀροστία.

Σύντομη περιγραφή σειράς δημογραφικών.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου οἱ χαρμεναὶ καθιερῶσαν
τὴν χωρὰν, εἰς ὅσον προορίζεται διὰ τὴν σαρὰν τῶν ἐρ-
μητριαίων (αἶται - κριδοῦ - βραμης). Κόβων τὰ μικρὰ
φυτὰ ἑκά' ρουπάνια, καὶ ἔχον φερῶτε σὲ χωρὰν
πύθων τὰ ἔξω καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ θράχτη εἰς ὅπου γέρ-
νον σὲ χωρὰν καὶ ὅταν ξηραθῶν, εὐρίσκον τὴν ἄλυσιν
ἀπὸ τῶν ἀχρυσάτακα καὶ ἀναίσχον φασιὰ σὲ χωρὰν.

Με τὴν φωνὴν αὐτὴν τὴν παλαιὰν τοῦ σιγαρίου καὶ
τοὺ διδύκους χαρμυνᾷ καὶ ἔτσι παλαρρίζουν τοὺ χαρμῆς
μαρὰ. Ἡ ἔρμηνει αὐτὴ γίνεται « τὰ ἴδια » (χαρμῆς
τοὺ χαρμῆς).

Μισα' ἀγαθὸν πέσαι καρπαστὰ καὶ τὰ πρωτοφύχια διχαρ-
γὰι ἀρῶνται καὶ παραίται μετὰ μοτόριον ἀέτρε, καὶ με-
τὰ τὸ χῆμα μετὰ τὴν σκευὴν καὶ παρρησίαν χαροτάται
καὶ μετὰ τὴν ποιότητά αὐτῆς τὸ χῆμα.

Κατὰ τὸ γένος Μορφία καὶ Ἀχαΐ Λευκέρδιον, ἔργον
τὸ χερσὶν χορτὰν πρὸ βροχῆς, ὃ μωροῦ σαρραὶν ἐκείν
πὸ χωρὰφι κοπρὶν ἴσως καὶ ἄρχισεν τὴν σπορὰν αὐτὴν δι-
μυτρίκων. Πρῶτα ἀποδυναίνει τὸν διασπασμένον σπόρον
εἰ ἀπὸ τοῦ διασπασθέντος χαλαροῦ (Ζαλζόουετρα).

καὶ πρῶτ' πρῶτ' με καὶ συνεχῶς τοῦ καὶ βελῶν τοῦ ἢ τοῦ ἄλλου
τοῦ ξυμπαῖς μετὰ τὸ χαράρι. καὶ γὰρ ἐν τῇ σφαιρῇ τοῦ δικη-
τορικῶν γίνεται σφαιρικὰ, δηλαδὴ δύο συγγενῆ ἢ γέλοι
ἀποφασίζον νὰ σπείρουν μαζί, καὶ οὐδὲν καὶ ἴσως τοῦ καὶ
οὐδὲν τοῦ δύο τοῦ καὶ καὶ καὶ συνεχῶς 2 ἴσως.
καὶ πρῶτα ἀρχικῶν καὶ ἐνὶ καὶ ἐν συνεχείᾳ καὶ ἄλλον.

βοηθάει ὁ ἕνα τὸν ἄλλον καὶ αὐτὴν ζεκούρατα ἐργάζονται
παρὰ πᾶν χαράρισμα.

Τέχνουν τείνωσε και ο πιο ειδικός παίζει το ταμπάκι με
το σπόρο, κάνει φως το σταυρό του, κοιτώντας προς
την άνωτομή και εδύχεται κ. Κατ' ουσίαν, και έχρισε
τεχνικά με το χέρι να σπέρνη το σπόρο εις το έτοι-
μασμένο χωράφι, σπέρνε σπορίς, σπορίς.

Ο άλλος μωρτζός έχρισε με δεύτερο άλετρι το όργανο
και όταν τελειώσει από το χωράφι, το θλαρνίσει
με την ζυγίτη θλαρνα να να γκουσώδης το χώμα.
και να σπασούν οι σπόροι. Όταν το χωράφι είναι ποτό
μεγάλο τότε το θλαρνισμα γίνεται το θράδυ στο
ελάχιστο παρμένο χωράφι.

Εις τα περσέη χωράφια όπου δεν περνάει η
θλαρνα τότε ένα έχριμα, γόδυ η μωρτζός του μωρτζό
με την ζυγίτη γκουσώδης το χώμα.

Όταν φυτρώσει καλά το σιτάρι και το άλλα
δημητριακά και τα άλλα μωρτζός και άλλα κημέρια γίνεται
το βοτάνισμα. Με το χέρι οι μωρτζός τραβούν προ-
σευτικά τα άχριο χορτά και έχουν φυτρώσει μαζί με
το σιτάρι. Ρωτάει φορές το βοτάνισμα γίνεται δύο
φορές, αν το χωράφι βγίτη ρωτάει τριάντα.

Κατά το τέλος Ιουνίου τα δημητριακά έχουν
υψιμάσει και οι μωρτζός έχρισαν τον θριερόν.

συμπεράνεται παρείς-παρείς (μάνον δανεικαρις)
και με τα δρεπάνια θρίβουν τα δημητριακά φερών-
ται εις μεγάλα ψάδης καπέδες εις τον ήλιο και
τραχυνών δημοτικά τραγούδια, παρέρσονται και άπεισών-
ται. Κάθε χεριά σου κόβουν την δέση άμείως
σε μικρή χεριά και την άρηνουν κάτω στο θριερόν
νο χωράφι. Το θράδυ έτοιμαί, δέουν τις χε-
ρις σε «Αμάρια» ή σε άλλα θέματα δέματα βλ-

«Χειρὸς λαός»

Τουντοξ ~~χρὸς~~. καὶ τὸ δερμὶν δερματὶ τὸ τοποθετοῦν
ὁδὸν μετὰ τὰ σάχνα ἐπὶ τὰ ἄνω. εἰς χεῖρας, εἴη ἔχον
τὰ σάχνα ἐπὶ τὸ ἴδιον μέρος.

Ὅταν τελευτήσῃ ὁ θερμὸς, μεταφέρουν μετὰ τῶν
τὰ δερματὶα εἰς τὸ ἄνω. Σέκαδε φάρμακα βαζοῦν 8-10
δερματὶα. καὶ ἡ μεταφορὰ γίνεται ποτὶ πρῶτ' με'
δρῶσα γὰρ νὰ μὴν τριβῶνται τὰ σάχνα.

Φηλογοῖσιν ὅτι καὶ δερματὶ ἔχει 3-4 ὁδοὺς
καρπῶ.

Στὸ ἄνω πᾶν δερματὶ τὰ δερματὶα καὶ
κατὰ τὰ μέσα τούτου γίνεται ὁ ἄνωρος σέκαδε
ριεῖνο χαματάδανον ἢ πετράδανον μετὰ τὰ βόδια, τῶν
πῶν δένονται 2 βόδια ἢ 2 ἄλογα ἀπὸ τὸν
σῆχρο καὶ χεῖρον μετὰ δερματὶα εἰς τὰ πατημένα
σάχνα γὰρ νὰ πατηθῶν καλύτερα.

Μετὰ ἀχνίζουσιν εἰς ἄχυρο καὶ καθαρίζουσιν τὸν
καρπῶ. Τὸν καρπῶ τὸν πᾶσιν ὀξο καὶ τὸν μετὰ
φέρουσιν μετὰ σακκίᾳ εἰς τὸ σῆιτε εἰς τὸ ἄνωρ ἢ τὸ
ζῶνιο κασόνι (σχήματι ὁρθογωνίου παραλλήλῳ τριγώνῳ)

Τὸ ἄχυρο τὸ μεταφέρουσιν μετὰ εἰδίᾳ ζῶνινα δερματὶα
καὶ τὰ χαράχια 22 σὺν ἄχυρῶνα τῶν σῆιτιν διὰ τὴν
τροφὴν τῶν ψάων, κυρίως τὸν χερῶνα.

Περίσιν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον γίνεται καὶ
σῆιρα ἢ σπορά τῶν διημερῶν μετὰ τῶν ζῶνι ὄρων
διαφορᾶ:

1. Τῶρα χρησιμοποιοῦν ἀπὸ τοῦ σιδηρέντου ὀχι ζῶνιο.
2. Ὁ σῆρος σῆιρα ἀφαιρῶν ἀπὸ τὴν ἡχοπῶν τῶν πᾶσιν
3. Ἀπὸ γίνεται τῶρα βολάνια μετὰ χεῖρα, 22 ἀφαιρῶν
τὰ χαράχια μετὰ τῶν ζῶνι καὶ φάρμακα
κατὰ τὸν Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον.

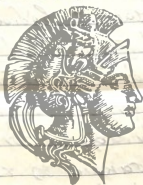
4. Διτί περ κίου, σήμειρα χρησιμοποιοῦν μέρως
τὰ χυμινὰ διδόνερατα.
5. Ὁ δαυτοκός σήμερα γίνεται μέ τοῖς δαυτοκίαις
μηχανή καὶ ὄχι μέ τὰ ἴδια στοῖ δαῶνι
- καὶ 6. Τὸ ἄχυρο τὸ δένει μηχανή μέ σῖρα καὶ τὸ μπαλιν
σιμό)) καὶ τὸ μεταφέρουν δέμετο ἐν ταῖς ἀχο-
ρῶνας.

Ἐν Πεδιμανάδα τῇ 6-2-70
Πεδιμανάδα Ρωλίας -

Παυρογορετῆς: Νικολάου Ρ. Στυρόπουλος
ἡδιστα 81 ἐτῶν

Γραμ. γνῶσης Γ! Ἐλθηνισσῶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σελίς 15 § 5.

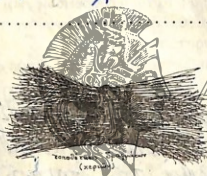
ὁ Γιάννος καὶ ἡ Παχύννα βίοντα
Παραθαλάσσιον.

Κάτω στον κόμμο
καὶ στη' καθαρεύουσα
θερίζει ὁ Γιάννος μὲ τὴν Παχύννα.
στοίχημα βάζουσι ὁ Γιάννος καὶ ἡ Παχύννα
ποτὸς δὲ διψᾷσιν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔν τὸ γιόμα
ἦρθε τὸ γιόμα ἐδίψασε ἡ Παχύννα
νεράκι Γιάννο, τὸ στοίχημα τὸ χάνω
δὲ ἀπὸ αὐτῶν καὶ πεθάνω.

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖον τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ὁ γῶνος δὲ θεριστὴς μὲ μακρὰς
καλαμὴν σίτου ἔδενε τὰς χεριὰς
καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ θερισμοῦ τὰς
ἔδενε τὰς χεριὰς ἐν δεμάτια χεριὰς
ἐργαλεῖον ἀπὸ τοῦ ἴδιου μέρου
ὅσα τὰ στάχυαι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὀρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Συμμετρικῶς τὰ δεμάτια ἐν ὀ-
ρισμένον μέρος τοῦ χωραιοῦ μετὰ
τὰ στάχυαι πρὸ τῶν ἄλλων, ὅσα τὰ
δεμάτια τῶν χωραιοῦ ἀνὰ ἄλλα
τὰ μετέφερον τὴ πρώτην ὥρην εἰς ἄλλα ἢ
ἐν τῷ ὀριστικῶν μέρος αὐτὸ δὲ τὰ ἄλλα ἔμεναν
εἰς Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον
σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

.....*Γίνεται ἀπὸ τοῦ 1900 —*
τοῦ φύτευμα γίνεται τὸ Ἰανουάριον
ὡς καὶ φορὶς καὶ τὸ Ὀκτωβρίαν

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτομε καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν..... *ἡ ἐξαγωγή γίνεται μὲ*
ἄροτρον καὶ μὲ τὴν σκαπάνην. (γίνεται
ἡ ἐξαγωγή τῶν γεωμήλων)

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

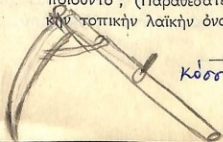
- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, ρίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ οὐλαῖς αὐτοῦ.....

σπορά: Σειτερίδιον — καὶ ἡ: Ἀπρίλιον καὶ Ἰαν.
καὶ ξήρανσις — δέσιμον ἐν μεταλλῇ — καὶ
μεταφορά αὐτῶν τοῖς χ. χερσίν (σεαῖς)

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). .... *τὸν Ἀπρίλιον — καὶ Ἰαν. μὲ δρέπανον*
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

καὶ μὲ κόσσα *δρέπανον*

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσότερας ;
ἐάν, τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Τὸ ἀλώνι κυρίως ἀνήκει εἰς μίαν οἰκογένειαν
ὡς ἔχοντες ἑαυτὸν καὶ ἀλλὰ καὶ ποτὶς περισσοτέρων οἰ-
κογενειῶν, ἡ χρῆσις γίνεται μετὰ τὴν αὐτὴν διαδοχὴν

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἰούλιον ἔτος ἀρχοῦσιν

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς τῶν)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .....

Χωματάλωνο στρογγυλὸν καὶ ἄκοντο
μετὰ στήριγμα, ὑπάρχον καὶ πετράλωνο

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνο· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)..... Καθαρισμὸς καὶ ἐπάλειψις τοῦ

δαπέδου τοῦ ἀλώνιου μετὰ ὑπερβολὴν βοῶν καὶ
πηλόν —

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

Ο.Χ.!

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

...Τὰ...δεμάτια λινάριαι καὶ τοποθετούνται
ἐν ἰσχυρῇ καὶ σιγῇ...

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ἑλκυστὸς στῆλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρούλουργας, δοικάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα....

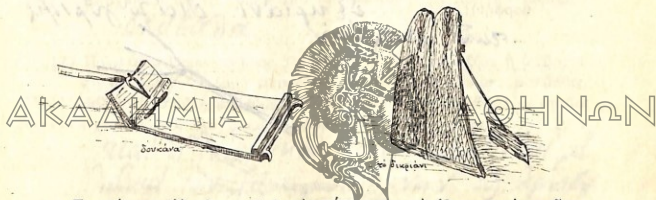
...ἀντιβῆναι... ὁπῶς... ἀναφύονται... ἐν τῇ
ὁδῷ... ἡ (α) καὶ ὁπῶς... ἀναφύονται... ἡ αὐτὴ
ἐκείνη...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνο-στῆλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειᾶς, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῆλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειᾶς περὶ τὸν λαιμὸν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

3X.450.2

[illegible]

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνατισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιοεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωναριστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὥπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἑλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζῶων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωναισμόν των.

Σημειώσατε, ἔαν ἀπαυτῇ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάν,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
ακά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνι-
στικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῶων ζευγνυομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων; . . . . .

0x1

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην; .....

..... 8 πρωτῆς ὥρας εἰς 2 μεσημέριον

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): .....

..... 8 μείανι οἷον 2 μείανι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

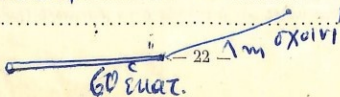
ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχυν; .....

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα) .....

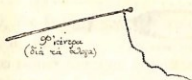
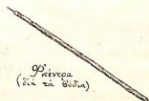
..... 61 π.μ.

60 εἰματ.

- 15) Πώς λέγεται ή εργασία του άλωνίσματος ενός άπλώματος, δηλ. ενός στρώματος σταχύων εντός του άλωνιού. (Έν Κρήτη καλείται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. άπλώματα) σίτου, κριθής, βρώμης κλπ. ήλωνίζοντο καθ' ήμέραν .....

..... Τρεις στρώσεις .....

- 16) Πώς λέγονται οι άλωνισθέντες στάχυες, προτού λιχνισθούν δια να άποχωρισθούν τὰ άχυρα από τόν καρπόν ; (έν Κρήτη : μάλαμα)

..... σκύβαλα .....

- 17) Ποιοι άλωνίζουν : ο ίδιος ό γεωργός με ίδικά του ζώα ή ύπάρχον (ή ύπάρχουν άκόμη) ειδικά άλωνιστάι (έν Αιτωλία : βαλμάδες, δηλ. τοσπάνηδες, καλούμενοι άλωναροί και άγωγάτες), οι όποιοι είχαν βοδία ή άλογα και άνελάμβανον τόν άλωνισμόν

..... και οι ίδιοι και ειδικά άλωνιστάι με
..... βοδία των ζώων, ή άρχαν ως άφαινή
..... τὸ 1/10 τῆς παραγωγῆς .....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζώα καί με άλωνιστικόν εργαλείον ύπῆρχον παλαιότερον εἰς χρήσιν άλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ από τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χόνδρον ξύλον (τόν κόπανον) ή με άλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω έν σελ. 26 εἰκόνα).

..... και με υδρανόν .....

- 19) 'Ο κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο' έκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο · πόσον μήκος καί πάχος εἶχε καί ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

..... Κόπανος .. Από πλατάνι μήκος 5.0 ἐκατ.
..... πλάτος 2.0 ἐκατ. ....

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.).....

... *στα χωράφι καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα* .....

κόπανος στρουθίου

ξύλο κοπανιστοῦ διὰ τὸ κοπάνημα μικρῶν σπέρμ. δημητριακῶν.

*καὶ
ἀπὸ
χρησιμοποιεῖται*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

1926

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; .....

μὲν ἀπὸ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

ἔρανε στὸ παντὶ κομπούσαν τοὺς σάχους
καὶ τοὺς αἰγυροῦσαν .....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κόπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

οχι

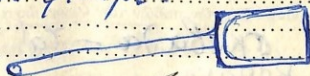
- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) .....

1950 πρὶν τὴν Μειοψηφία (εἰς τὴν Μειοψηφία)

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοίμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... ..

μετὰ τὸ δικριάνι θρῆται καὶ ἔπειτα
μετὰ τὸ ζάκινο φτᾶρε .....

τὸ δικριάνι (ἐξ Αἰτωλίας)

τὸ δικριάνι (ἐξ Αἰτωλίας)

τὸ δικριάνι (ἐξ Αἰτωλίας)

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

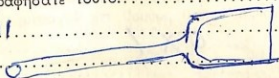

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

ἔχῃ σχῆμα σαφὲς. Ὁ λιχνιστὴς πᾶν
τὸν σάρον τῶν αἰσὶ χερίσιν τὸ λιχνισμὸν

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Φτυάρι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶς (ἀνέμιζει) ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ
λιχνισμὸν παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ. (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

σκύβαλα — τὰ κτυπᾶμε μὲ τὰ
κόπανα.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο .....

ἀνὶ γίνεται αὐτό.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

*Μὲ τὴν σκαῖα τραβᾶμε σκουρίσματα
τὰ χονδρὰ τεμάχια καὶ σταχύν. ἀφ' ὧν
ἐξω. τοῦ σαρῶν.*

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρῶθρον· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

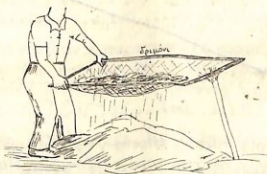
ΔΟΗΝΩΝ

κόσκινον καὶ σκαῖα

κόσκινον ἢ ἀνέμισμα

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρά καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

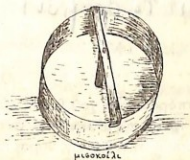
..... κόσκινα συρρίπτικο .....

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;
- ..... ὅταν σχηματισθῇ ὁ σωρὸς μὲ τὸ φτυάρι παυρῶν τὸν σωρὸν καὶ σταυρῶν λίχν. κατὰ μέτρ. χερσίν. καὶ τὸν σταυρῶνα καὶ ἐν χερσίν. τὸ χρέμα περιστρέφω κατὰ τὴν καὶ χρίσαν τὴν ἐργασία .....

- 8) Ἄλλα ἐθίμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

μικροκοίλι

κουέλος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ γυφτιάτικο,

δ) τὸ ἀλφονιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρον τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

= 20 ὀκάδες εἰτὰρι ἐχωρῶσε

= 15 ὀκάδες ἀμύγδαλι .....

= 10 ὀκάδες θρώβη .....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) ... ἐντὸς τῆς οἰκίας εἰς σάνιδινα

... κασόνια ... στήματα ... ὑδροδοτικὰ κεραμικὰ δοχεῖα

καὶ εἰς «κουβέλλες» ... ὕληνα κυλινδρικά δοχεῖα ἐν πλατάνω

ἑσπερίων ποσωφύμενα

4) Τὸ ἀχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι . Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ... εἰς τὸν ἀχερῶνα εἰς
τὸ ἐπὶ τῇ γῇ καρπώματα ἔμεναν εἰς
τὸν τόπον τοῦ Ἀλωνισμοῦ .....

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Ἀπὸ τῶν ἀλῶν μετὰ τὸ ὀρίσθαι .....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ...

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀνάμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

1. τὸ ἑσπέραι 23 Ἰουνίου .....

2. Ἀποκριές Κυριακῇ .....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

τὸ ἑσπέραι τῇ 23 Ἰουνίου μετὰ τὴν ὁλοκαύστην
καὶ κατ' Ἀποκριάς Κυριακῇ τῶν Τυροσῶν
τὸ βράδυ .....

ἑρώτων α' 1). ἡ ἔδιμον.

Τὴν 23^{ην} Ἰουνίου τὸ βράδυ, παραμονὴ τοῦ Ἀγιασμοῦ τοῦ ριζιμαρ-
Ριχαιῶ, ρίχνου τὰ ριζίμα, συνήθως τὰ ἀνδραῖνα κορίτσια.

Ἐνα κορίτσι ἀνδραῖνα φέρει ἀπὸ τὴ βρύση ἑμι-λίτρο νερό
σὲ ζύλινο κανάτι τὴν παραμονὴ τοῦ Ἀγιασμοῦ 23 Ἰουνίου,
καὶ ὁ αὐτὸς ἕνας τῆς συμφορᾶς ρίχνει μέσα στοῦ κανάτι
ἕνα ἀντισιμῆμενο (δαυτυλίδι, γάλακας, κερφίτια) καὶ τὸ πρωὶ
τῆς 24 Ἰουνίου, πρὸ τοῦ βῆν ὁ ἄγγελος, βάζουν ἕνα ἀγόρι νὰ
βγάλῃ μὲτ' ἑξέως τοῦ ἀπὸ τὸ κανάτι ἕνα, ἕνα ἀντισιμῆμενον.

Ἡ συμφορὰ τραγουδᾷ διότι χα καὶ γέμ ἰσοτῆα.

τραγουδοῦν τὸ ἑξῆς:

... Κανάτι χρυσουάνατο
πέε' μας τὸ ριζινό σου
ποὺ σέ κρατοῦν οἱ γιέφυρες
καὶ ρίχνουν τὸ νερό σου ...

Τὸ ἔδιμον αὐτὸ ἄρχισε
νὰ παίρνῃ τέτος ἀπὸ τὸ
1940.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) . . .

[illegible]

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Ἐν αὐτῇ ὁφθαλμοὶ τῶν τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου
τῶν παλαιῶν. ὅτι τῇ κερύμῳ εὐαγγελίου τῶν
Χριστῶν, τοῦ ἐν ἡμῶν. οὐκ ἔστι ἀνακρε-
στῆς.

- 5) Παραθέσατε λεπτομερή περιγραφήν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

[illegible]

ἀποχρησάμενοι τὸ ὁρισμὸν ἐπὶ ταῖς κοινῶν με-
τὰ, ἀντιπαρατίθεται ὁ νόμος δύνα-δύνα-
μις ὁρισμένη, καὶ ἐνταῦθα φανερὰ αὐτῶν
αἰεὶ αἰεὶ ἔρχεται καὶ μετέπειτα ὁ νόμος,
καὶ βαρύνεται ὁ νόμος, καὶ ὁ νόμος χα-
ρᾶς διακρίνεται, ἐν τῷ μεγάλῳ ἔχον ἀνα-
ψὴ καὶ μετὰ τὸ ὁρισμὸν καὶ τοῦτο φανερὰ,
καὶ οὕτως ἐκτελεσθῆναι τὸν νόμον καὶ τοῦτο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ